

Валер'ян Підмогильний

Презентацію підготували Литвиненко Наталія та
Ковальова Ксенія

Життя
пережите, мов
шлях
заболочений.

«Коли б хтось із читачів оцих моїх літературних спогадів та запитав мене, кого з молодих українських письменників двадцятих-тридцятих років я вважаю найбільш інтелектуально заглибленим, душевно тонким або, по-простому кажучи, найбільш інтелігентним, то я б ні на хвилину не задумався і відказав: — Валер'яна Підмогильного».

Юрій Смолич

Народився Валеріан Петрович Підмогильний 2.02.1901 р. в с. Чаплі на Дніпропетровщині в селянській родині. Хлопчик рано залишився без батька. Матір'ю Валеріана була неосвічена селянка. Освіта В. Підмогильного почалася з відвідин церковно-приходської школи. З 1910-го по 1918 рік він навчається в Катеринославському реальному училищі.

Село
Чаплі

Перший відомий твір Валеріана Підмогильного був написаний 1917 року. 1919 року в катеринославському журналі "Січ" з'являються його "Гайдамаки" і "Ваня". Письменник захоплюється вивченням іноземних мов. Пізніше він настільки удосконалив свої знання, що стане одним з найталановитіших перекладачів зарубіжної літератури 20-30-х років. Того ж 1919 року Валеріан Петрович Підмогильний вступає на математичний факультет Катеринославського університету, але матеріальна скрута змушує його облишити навчання і йти працювати в школу. Вчителює спочатку в Катеринославі та Павлограді, потім у Ворзелі, неподалік Києва.

Катериносла

Екатеринославъ. Покровская Церковь

1920 року виходить збірка його оповідань "Твори" том 1, до якої увійшли оповідання "Старець", "Ваня", "Важке питання", "Пророк", "Добрий бог", "Гайдамаки", "На селі", "На іменинах", "Дід Яким", написані в 1917-1919 роках, переважно під час навчання в реальному училищі.

ВАЛЕР'ЯН
ПІДМОГИЛЬНИЙ

- 1921 року письменник одружується з донькою ворзелівського священика Катрею Червінською. Тоді ж створює цикл "Повстанці". Частина оповідань Валеріана Підмогильного друкується в катеринославській газеті "Український пролетар", весь цикл вийшов лише за кордоном. Уже в цих оповіданнях письменник "став на варті страждання людини", таким чином протиставивши себе майже всій молодій прозі, що піддалася ейфорії революційного романтизму з його сподіванням витворити нового індивіда.
- 1922 року Валеріан разом з дружиною перебирається до Києва, де мешкає в будинку недалеко від Сінного базару, на розі Великої Житомирської. За свідченням сучасників письменника, двері цієї квартири ніколи не зачинялися.

- У Києві Підмогильний з головою поринає у вир тогочасного літературно-мистецького життя. Стає активним членом щойно створеного "Аспису" (Асоціації письменників). 1924 року ця організація трансформувалася в "Ланку", а з 1926 року носила назву "Марс" ("Майстерня революційного слова"), що стала, по суті, київською філією "Вапліте". "Ланка-Марс" об'єднувала багато талановитих київських літераторів, серед яких: Б. Антоненко-Давидович, М. Галчин, М. Івченко, Я. Качур, Г. Косинка, Т. Осьмачка, В. Підмогильний, Є. Плужник, Д. Тась (Могилянський), Б. Тенета, М. Терещенко, Д. Фальківський та інші.
- Валеріан Підмогильний працює також у редакції журналу "Життя й революція", який почав виходити з 1925 року. В період з 1921 по 1930 рік в часописах і колективних збірках друкуються його твори: "Собака", "В епідемічному бараці", "Військовий літун", "Історія пані Івги", окремими виданнями - повість "Третя революція" (1924, 1925), оповідання "Син" (1925, 1930). 1924 року окремим виданням виходить збірка "Військовий літун".

№ 9
ЖИТТЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ

1 • 9 • 2 • 6
ЖИТТЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ

- Письменник добре розумів, що відповіді на питання, котрі поставали перед українською культурою й нацією загалом, можна лише зосередившись на найгострішій проблемі, в якій міцним вузлом перепліталися б усі ті питання. Це була проблема міста і села, взаємини двох класів, які найвиразніше окреслювали минуле й особливо сучасне життя народу в соціальному та національному аспектах. Найглибше це розкрито в оповіданнях "Третя революція" (1925), "Остап Шаптала" (1921) і в романі "Місто".
- Навколо "Міста" завирували пристрасті: почали з'являтися рецензії та статті, влаштовувалися обговорення в студентських аудиторіях та робітничих колективах. Одних роман, як здобуток української прози, зацікавлював, окрилював; іншим видавався лише продовженням ідеологічних збочень автора у трактуванні теми "місто-село". Немало було й таких, що побачили в ньому не менш як інтелігентсько-попутницьку опозицію до пролетарського мистецтва, а це вже трактувалося як класовий антагонізм. Все це відбувалося на тлі подій 1929 року, коли розпочався наступ на українську інтелігенцію вже з цілком політичним прицілом: ізолювати вихідців дореволюційної формації, що своїми "ідеалістичними" теоріями загально гуманістичного виховання заважали розквіту нової революційної культури.

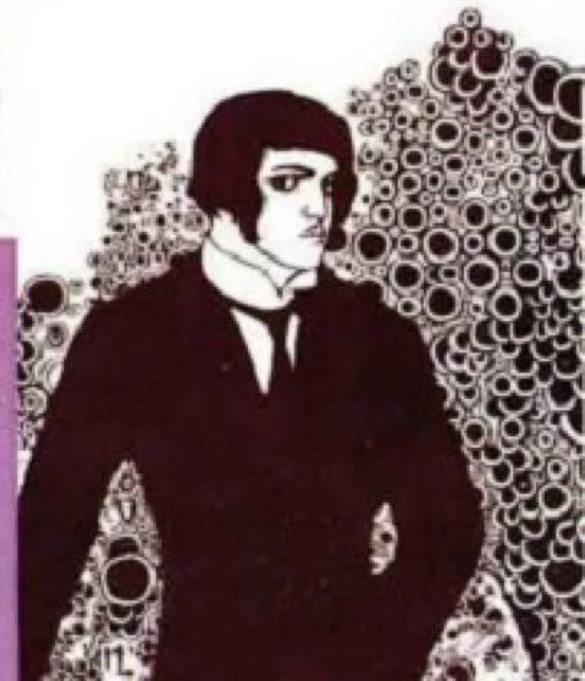
БІБЛІОТЕКА
ШКІЛЬНОЇ
КЛАСИКИ

Валер'ян
Підмогильний

ТВОРИ
ШКІЛЬНОЇ
ПРОГРАМИ
ДЛЯ
ОБОВ'ЯЗКОВОГО
ЧИТАННЯ
ТА ВИВЧЕННЯ

МІСТО

- 6 грудня 1934 р. в Заньківський будинок творчості приїхала схвильована дружина: "Учора в Києві заарештували Євгена Плужника... Треба тікати!" Сумнівів більше не було - забирали найближчих. Але втікати письменник нікуди не збирався. Через два дні, 8 грудня 1934 року, Валеріана Підмогильного заарештували. Інкримінували "участь у роботі терористичної організації, що ставила собі за мету організацію терору проти керівників партії". Слідство в Харкові й Києві велося в справі контрреволюційної боротьбистської організації, до якої, крім Підмогильного, були зараховані Є. Плужник, М. Куліш, В. Вражливий, В. Поліщук, Г. Епик, М. Любченко (Кость Котко), О. Ковінько, Г. Майфет - загалом 18 людей.

- Слідчий тричі просив розпорядження продовжити слідство, поки врешті в протоколі від 11 січня 1935 року з'явився запис буцім зі слів Підмогильного: "Останнім часом я належав до групи письменників-націоналістів з терористичними настроями у ставленні до вождів партії". А після перевезення до Київського спецкорпусу НКВД на допиті 19 січня 1935 року прокуророві Українського військового округу сказав: "Я не належав до організації. Я вважав, що постанови партії по національному питанню в життя не проводяться... Для мене представниками партії в літературі були Хвильовий, Яловий, Шумський".
- Без свідків і адвокатів виїзна сесія Військової колегії Верховного Суду СРСР 27-28 березня 1935 року засудила Валер'яна Підмогильного та інших заарештованих у цій «справі» на термін «десять років з конфіскацією особистого майна». Невдовзі Підмогильний був доправлений до Соловецького табору особливого призначення.

- У соловецькому таборі в нелюдських умовах ізолятора Підмогильний продовжував писати. У його листах до дружини і родичів згадується невелика повість про життя одного будинку, потім оповідання, а з весни 1936 року Підмогильний неодноразово згадує в листах про те, що працює над романом «Осінь 1929», в якому йшлося про початок колективізації в Україні. Збереглося 25 листів до дружини, в яких він розповідає про свої переклади, розпочаті повісті, оповідання.
- З листопада 1937 року до двадцятилітнього ювілею Жовтневої революції особлива трійка УНКВС винесла новий вирок: «Розстріляти», щоб звільнити місце для нових мучеників режиму. Разом із Валер'яном Підмогильним в урочищі Сандармох у Карелії було розстріляно більше 1000 в'язнів, серед них Микола Зеров, Валер'ян Поліщук, Григорій Епик, Лесь Курбас, Микола Куліш, Мирослав Ірчан, Юліан Шпол.

Валеріана Підмогильного було реабілітовано 1956 року.
На Байковому кладовищі Києва є могила сім'ї Підмогильних.

